

Sygn. akt I C 673/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2020 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Andrzej Westphal

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Katarzyna Chudzińska

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2020 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z powództwa K. A.

przeciwko A. G. (1) i A. G. (2)

o rozwiązanie umowy dożywocia

I. oddała powództwo,

II. nie zasądza od powódki K. A. na rzecz pozwanych A. G. (1) i A. G. (2) zwrotu kosztów procesu,

III. nakazuje wypłacić adwokat N. D. ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Toruniu kwotę 4.428,00zł (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem) brutto z tytułu wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu,

IV. nie obciąża powódki kosztami sądowymi.

Sygn. akt I C 673/19

UZASADNIENIE

Powódka K. A. wniosła pozew przeciwko A. G. (1) i A. G. (2) o rozwiązanie umowy o dożywocie .

Pozwani domagali się oddalenia powództwa – k. 83 - 94.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 10 marca 2014r. przed notariuszem M. W. strony zawarły umowę o dożywocie (rep. A nr 757/2014) . Na jej podstawie powódka przeniosła na pozwanych udział wynoszący 1/2 części we własności zabudowanej nieruchomości miejskiej stanowiącej działkę numer (...) , o powierzchni 00.01.77 ha objętej księgą wieczystą Kw (...). Pozwani zobowiązali się zapewnić powódce dożywotnie bezpłatne utrzymanie polegające na : przyjęciu jako domownika , dostarczaniu jej mieszkania , ubrania, wyżywienia , wody , energii elektrycznej, ogrzewania, wszelkich mediów, odprowadzania ścieków, zapewnieniu jej odpowiedniej pomocy i opieki w chorobie i niemocy starczej , dowozu i przywozu w razie potrzeby do lekarza i po zakupy , a nadto sprawienia jej własnym kosztem pogrzebu odpowiadającego miejscowym zwyczajom.

W dniu 27 maja 2019r. przed notariuszem A. M. pozwani zawarli umowę sprzedaży z E. T. i C. T. (rep. A nr 1835/2019) . Jej przedmiotem był udział wynoszący 1/2 części we własności zabudowanej nieruchomości miejskiej stanowiąca działkę numer (...), o powierzchni 00.01.77 ha objętej księgą wieczystą Kw (...).

Pozew został sporządzony dnia 13 kwietnia 2019r. , a wniesiony dnia 15 kwietnia 2019r.

okoliczności niesporne

Sąd zważył, co następuje:

Wskazane powyżej okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy były niesporne .

Strony łączyła umowa o dożywocie . Art. 908 § 1 k.c. (kodeksu cywilnego) stanowi , że „Jeżeli w zamian za przeniesienie własności nieruchomości nabywca zobowiązał się zapewnić zbywcy dożywcio utrzymywanie (umowa o dożywocie) , powinien on, w braku odmienniej umowy , przyjąć zbywcę jako domownika , dostarczać mu wyżywienia , ubrania , mieszkania , światła i opału , zapewnić mu odpowiednią pomoc i pielęgnowanie w chorobie oraz sprawić mu własnym kosztem pogrzeb odpowiadający zwyczajom miejscowym. Zgodnie z art. 913 § 1 k.c. jeżeli z jakichkolwiek powodów wytworzą się między dożywcio a zobowiązanym takie stosunki , że nie można wymagać od stron , żeby pozostawały nadal w bezpośredniej ze sobą styczności , sąd na żądanie jednej z nich zamieni wszystkie lub niektóre uprawnienia objęte treścią prawa dożywcio na dożywcio rentę odpowiadającą wartości tych uprawnień. Paragraf 2 tego artykułu określa , że w wypadkach wyjątkowych sąd może na żądanie zobowiązanego lub dożywcio , jeżeli dożywcio jest zbywcą nieruchomości , rozwiązać umowę o dożywocie .

Zgodnie z art. 914 k.c. jeżeli zobowiązany z tytułu umowy o dożywocie zbył otrzymaną nieruchomość , dożywcio może żądać zamiany prawa dożywcio na dożywcio rentę odpowiadającą wartości tego prawa .

Sąd w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 17 marca 2004r. II CK 91/03 , że „Rozwiązanie umowy o dożywocie nie jest dopuszczalne po zbyciu nieruchomości obciążonej dożywociem (art. 914 KC w zw. z art. 913 § 2 KC)” .

Należy zauważyć , że taki wniosek wynika wprost z art. 914 k.c. W przypadku zbycia nieruchomości obciążonej dożywociem , dożywcio przysługuje bowiem tylko jedna możliwość – żądanie zamiany prawa dożywcio na rentę odpowiadającą wartości tego prawa . Gdyby ustawodawca przewidywał także jakąkolwiek inną możliwość , to wprost zawarłby to w przepisie . Interpretacja zezwalająca na domaganie się rozwiązania umowy o dożywocie po zbyciu nieruchomości jest więc wprost sprzeczna z art. 914 k.c. Wykracza ona poza nakreślone przez niego ramy. Po zbyciu nieruchomości ustawodawca nie przewidział już więc możliwości , którą daje art. 913 § 2 k.c.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 17 marca 2004r. Sąd Najwyższy słusznie wskazuje także na inny jeszcze argument – „Pomiędzy nabywcą nieruchomości obciążonej prawem dożywcio , a dożywcio nie istnieje możliwość zwrotnego przejścia własności . Nabywca wstępuje w stosunek dożywcio , ale nie staje się stroną umowy o dożywocie . Nie jest więc zobowiązany wobec dożywcio w związku ze wzajemnym na jego rzecz świadczeniem , lecz w wyniku dwóch umów , z których pierwsza go nie dotyczyła , a druga nie była umową o dożywocie”.

Nabywca nie staje się więc stroną umowy o dożywocie. Jest on jedynie zobowiązany do spełniania świadczeń , które z niej wynikają . Nie można więc domagać się od niego zwrotu nieruchomości na skutek rozwiązania tej umowy . Nie można żądać tego także od pierwotnych nabywców prawa własności w ramach tej umowy . Na skutek zbycia nie mają już bowiem tytułu prawnego do nieruchomości .

Ze względu na tę konstrukcję prawną , w niniejszej sprawie nie ma znaczenia kiedy nastąpiło zbycie nieruchomości – przed , czy po doręczeniu odpisu pozwu . Nie ma tu bowiem zastosowania art. 192 pkt 3 k.p.c. Na marginesie można wskazać , że przewiduje on nawet możliwość wejścia nabywcy na miejsce zbywcy. W niniejszej sprawie byłoby to wykluczone , skoro nabywca nie jest stroną umowy o dożywocie.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania , sąd oddalił powództwo . Uwzględniając przyczynę takiego rozstrzygnięcia zbędne było przeprowadzanie dowodu z zeznań świadków , zgłoszonych przez obie strony na okoliczność relacji między stronami . Nie było też potrzeby oczekiwania na zakończenie postępowania karnego wskazanego w piśmie z dnia 16 lipca 2019r. – k. 208 – 212 . Sąd oddalił więc wniosek o zawieszenie postępowania .

Skoro powódka przegrała sprawę , to na podstawie art. 98 § 1 i art. 99 k.p.c. (kodeksu postępowania cywilnego) powinna zwrócić koszty procesu stronie przeciwnej . Zgodnie z art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie zwalnia od tego uzyskanie zwolnienia od kosztów sądowych . Na podstawie art. 102 k.p.c. sąd jednak nie zasądził zwrotu kosztów procesu od powódki na rzecz pozwanych. Szczególnie uzasadniony wypadek który za tym przemawiał, polegał na tym ,że oddalenie powództwa nastąpiło z przyczyny niejako formalnej - niemożności dochodzenia roszczenia po zbyciu nieruchomości. Sąd nie badał więc relacji i zdarzeń między stronami. Powódka wnosząc pozew mogła więc pozostawać w subiektywnym przekonaniu ,że ma rację. Zbycie nieruchomości nastąpiło po jego sporządzeniu i złożeniu do sądu. Nie istniała więc jeszcze wtedy okoliczność która wywołała skutek w postaci oddalenia powództwa . Nie można więc stawiać powódce zarzut ,że wbrew tej okoliczności wytoczyła powództwo, że ją zlekceważyła .

Skoro powódka przegrała sprawę , to wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu który ją reprezentował podlega wypłacie ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego – por. a contrario § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U . z 2019r. , poz. 18) . Wysokość tego wynagrodzenia została ustalona na podstawie § 8 pkt 6 tego rozporządzenia - 3.600 zł . Na podstawie § 4 ust. 3 kwota ta została powiększona o podatek VAT . Łącznie więc przyznano pełnomocnikowi kwotę 4.428,00 zł.

Powódka była zwolniona od kosztów sądowych . Pomimo przegrania sprawy nadal ich nie ponosi – por. art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.